

מתורתו של צדיק אביר יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, כביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת השי"ת שנלקטו מכל ספריו הק'

בס"ד, פר' צו-הגדול תשפ"ו

בית יעקב

התורה שבעל פה תלויה בתורה שבכתב ורמוזה בה

סדר נויקין- השבת האשם והחובות

'אשם'- כנגד סדר נויקין, על דרך הכתוב (במדבר יז) 'והשיב את אשמו בראשו, העוסק בגלוגל הגר, וכך כל חיוב נקרא בשם 'אשם'. על כן מתאים הדבר לסדר נויקין, העוסק בחיובי האדם לחברו הבאים מכח נזקי, או בשאר משאו ומתנו עמו.

סדר קדשים- כולל את כל הקרבנות

'מלואים'- הוא שם כולל לכל הקרבנות, ונאָה שם זה כנגד סדר קדשים העוסק במעשה הקרבנות.

סדר טהרות- משלים את האדם

'זבח השלמים'- כנגד טהרות, כי 'שלמים' מלשון שלמות, וגם על ידי הטהרה נעשה האדם שלם. ותבת 'זבח' מרמזת על מצות פרה אדמה, השנויה גם היא בסדר טהרות, שכן על ידי זביחת הפרה- היא שחייטתה, וכן בכח שרפתה, נטהר האדם טהרה גמורה, כמו שאמר הכתוב (יחזקאל לו טה) 'וורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלגליכם אטהר אתכם'. אמר כן יהי רצון.

העוסק בפרשת הקרבנות נחשב כאלו הקריבם

במקום אחר (פיתוחי חתום) פירש רבנו זיע"א על דרך זו, שטעם מה שנקראו ששה סדרי משנה דוקא בששת פרטי הקרבנות שבפסוק זה, יתבאר לפי מה שדדשו רבותינו זכרונם לברכה (מנחות יק) 'כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה, וכן אמרו 'כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה ולא חטאת'.

רק הלומד את פרטי דיני הקרבן נחשב כמקריב

אמנם יש לדעת, שאין די בלמוד פסוקי התורה שבכתב בלבד, אלא הוצעה שיעלה למודו כנגד הקרבנות ונרצה לו לכפר עליו, חיב לצרף ללמוד פסוקי התורה גם את מה שדדשו עליהם חכמינו זכרונם לברכה בתורה שבעל פה, בכל ששה סדרי משנה, ששם נתבאר פרטי דיני הקרבנות אליבא דהלכתא- לפי ההלכה, ורק בלמוד תורה הבא באופן זה, נחשב ללומד במקום קרבן.

משנה ותלמוד נצרכים לחיקון

יש למצוא רמז לכך בראשי התבות 'זאת התורה, ז"ה, העולה בגימטריא 'ב' (יב), כנגד ששה סדרי משנה וכנגדם ששת סדרי התלמוד המפורשים אותם. כי רק בלמוד כלם כאחד, וזכה הלומד לתקון האמת, ישוב ורפא לו.

יראת יעקב

תענית שאדם מתענה חשובה בקרבן

מתכפרים- כך גם בתענית שהיא במקום קרבן, צריך שיהיה את חלבו ודמו של האדם המתענית ביום התענית, וכביכול מסורים לגבוה, וגם את הצדקה לעניים, שהיא כנגד החזקה שהיה נוטל הכהן (וראה עוד מה שכתב בזה רבינו הארי" זיליא שער רוח הקודש ד"ו ע"ב).

תענית וצדקה מכפרים ומעוררים זכות

וכך נרמז כל זה בפסוקים: 'המקריב את זבח שלמיו לה', תבת 'את' עולה בראשי תבות: 'אר' תענית. כלומר, אף התענית חשובה כמו קרבן, וכמו שהקרבן מכפר אף התענית מכפרת, ונחשבת למתענה כאלו 'ביא את קרבנו לה'. ועל כן הוא נצרך לשני הדברים הנכללים בה, קרבן, וכמו שבקרבן מקריב האדם את החלב והדם לגבוה ונותן את החזקה לפה, כך גם בתענית מתמעט חלבו ודמו כנגד חלב ודם הקרבן. וכן יש לתן צדקה, כנגד החזקה שנותן לפה. ודוקא הצדקה, היא המעוררת על המתענה זכות למעלה בעולם העליון (מדרש תהלים ה' ז).

הקרכת החזקה רומזת לצדקה

ועל כך ממשיך הכתוב ואומר: 'ידיו תביאינה את אשי ה'- יש למתענה לנהוג בעצמו כדגמת הקרבן, ולחלק תעניתו לשניים. 'את החלב על החזקה יביאנו- יביא בתעניתו שני חלקים כמו החלב והחזקה, בתענית ובצדקה. החלב הוא התענית עצמה, והחזקה מרמז לצדקה, שתבת 'חזקה' בגימטריא 'זוז' (20), כנגד המעות הנתנות לצדקה, כעין שאמרו רבותינו זכרונם לברכה במדרש (תנחומא מטות ו): 'למה נקרא שמים 'זוים', שזוים מזה ונותניו לזה'.

'הנפת' הוסיפות ככוח הצדקה

כמו כן נרמז כאן מה שהצדקה היא המעוררת את זכותו למעלה, ככתוב 'את החזקה- הם הזוים הנתנים לעניים, להניף ולעודד את זכותו, 'הנופה לפני ה'- לעודדה למעלה, ואז נרצה לו לכפר עליו.

זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים (ו יב).

שתי התורות תלויות זו בזו

שתי תורות נתנו לישראל, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. אך שתי התורות, אחת הן, ותלויות זו בזו. ללא התורה שבעל פה, לא נתן להבין אפילו תבה אחת מן התורה שבכתב. וללא התורה שבכתב, בטל יסודה ומקורה של התורה שבעל פה, שכן הכל כולל בה.

כל התורה שבעל פה נלמדת מדרשות התורה שבכתב

רבנו זיע"א פותב על כך (מסוויף הלבן), כי הדברים פשוטים ומוכחים מכל התלמוד כלו, שהרי כמעט על כל אחת מן המסנות דורשת הנמרא למצוא את מקורה מן התורה שבכתב, עד שנעשו שתיקן תמות וחזרות זו לזו.

ששה מיני קרבנות- כנגד ששה סדרי משנה

בכך יש לפרש את דברי הכתוב כאן: 'זאת התורה- היא התורה שבכתב, שהיא אב ואם לתורה שבעל פה, שממנה נלקחה והיא מקור דבריה. ונמנו כאן ששה מיני קרבנות, עולה, מנחה, חטאת, אשם, מלואים, ושלמים, כנגד ששה סדרי משנה, שסימנם 'זומ' נק"ט, וכפי שיתבאר לפנינו.

סדר זרעים- עולה לגבוה

'עולה'- כנגד סדר זרעים, שכן בסדר זה נתבארו הלכות תרומות ומעשרות, מעשר שני וחלה, בפורים וברכות, אשר כל אלו עולים לה מאת בני ישראל, ומתקדשים בקדשה, כמו העולה שכלה עולה לגבוה.

סדר מועד- מנוחה ושמחה

'מנוחה'- כנגד סדר מועד, כי יש לפרש 'מנוחה' מלשון 'מנוחה', ואלו המועדות, שבתות וימים טובים שנתנם הקדוש ברוך הוא לישראל למנוחה ולשמחה.

סדר נשים- כפרת חטאת חזה

'חטאת'- כנגד סדר נשים, מלשון הכתוב (בראשית ז ד) 'לפתח חטאת רבץ'- הוא היצר הרע המנסה תמיד לפתות את האדם, ולכן הוא עומד 'בפתחו' למצא מקום להכנס לקרבו. ושרש החטא ממעשה חזו, שהיתה אם כל חי ושרש הנשים, והיא שפתתה את אדם הראשון לאכל מעץ הדעת.

דבר אל בני ישראל לאמר המקריב את זבח שלמיו לה יביא את קרבנו לה מזבח שלמיו ידיו הביאינה את אשי ה' את החלב על החזקה יביאנו את החזקה להניף אותו הנופה לפני ה' (ו כט-ל).

הארת הנשמה ויחוד החומר במיעוט האכילה

מיעוט האכילה מגביר את כח הנשמה להאיר באדם. ויבאר שיש למעט באכילה ושתיה כדי לשבר את כח היצר הרע, ולצרף התשובה יש אף להתענות מוון לזמן, שהתענית מכפרת וחשובה כקרבן. וכפי שמיעוט האכילה מונע את החטא קדם שיחטא האדם, כך גם אחר שחטא, מודכי התשובה להזהר במעוט אכילה ושתיה, ולענות את הוצר בתעניות וצומות, כי בכך תאיר נשמתו ויחלש כח החמר שבו. והחפץ לתקן חטאו כראוי, עליו לשוב בתשובה מתוך תענית, ובלבשת שק ואפר, ויבקש בבכי ודמעות שליש על תקון העוון.

תענית נחשבת לאדם כקרבן

הנה התבאר, שהתענית חשובה ומועילה לתשובה, ועל ידה מתגבר האדם על פתווי היצר הרע. ומעתה יש לבאר את עניינה, ואת המעשים הרצויים בה. וכתב רבנו זיע"א (פיתוחי חתום), שיש ללמד על כך מן הפסוקים האמורים בתורת הקרבנות שבפרשתנו.

בא כאן הכתוב לרמז שתענית שאדם מתענה נחשבת לו במקום קרבן. וכמו שבקרבן מקריב לפני ה' חלבה ודמה של הבהמה, כך גם בתענית מתמעט חלבו ודמו של האדם, ונחשב לו כקרבן (ראה ברכת יז וראה עוד בבורר הקודש ח"ב כ).

שני חלקי הקרבן וכנגדם חלקי התענית

לכו, לשלמות הקרבן צריך לתת צדקה ביום התענית (ברכות ו סנהדרין לה). כי כמו שבקרבן למזבח, מלבד החלב והדם הנתנים לגבוה, נוטל הכהן את החזקה, וזהו חלק מכפרת הבעלים, שכהנים אוכלים ובעלים

באור יעקב

והיה האיש אשר אבחר בו...

"עד מתי ימלך עלינו שמעון לקגווי? האם תמיד הוא יהיה ראש הקהלה? הגיע הזמן להחליפו". בשל כך החליטו ביניהם שביום הבחירות כלם יבחרו באיש אחר חבר ועד הקהלה בשם לעסרי, וכך תפסק כהנתו של מר לקגווי.

משונדע הדבר למר שמעון לקגווי, כאב לו מאוד, שכן ידע כי חברו מר לעסרי לא ינהיג בטוב את הקהלה כמוהו, והרי כל כוונתו היתה לטובת הקהלה. נכנס שמעון לחדרו של רבנו וספר לו את כל הענין. רבנו הבין כי דבריו של שמעון נכונים מאוד ואמר לו: "אני רואה עליך הרבה צער. אבל אני אומר לך אל תצטער ואל תתעצב בכלל. ואני מברך אותך שתצליח. ואני גם מבטיח לך שרק אתה תשאר ראש הקהלה ולא אחר".

ביום הבחירות באו כל החברים לבית הועד של הקהלה. לכל אחד נמסרה פתקא עם מעטפה כדי לבחר בראש קהלה חדש, כאשר על הפתקא עליהם לרשם את שם הנבחר. כלם פנובן פתבו על הפתקאות את שמו של מר לעסרי שהוא יהיה ראש קהלה, ושמו את הפתקאות בקפסת הקלפי. בסיום, פתחו את הקפסא והתחילו לפתח את המעטפות. על הפתקא הראשונה נרשם לקגווי, וכך גם על השנייה, וגם על השלישית, וכך על כל הפתקאות. נתפלאו כלם על הדבר הזה וכל אחד אמר: "הרי אני בחרתי בלעסרי, וכיצד יצא לקגווי?"

אבל כל בררה לא היתה להם, שכן על כל הפתקאות נרשם לקגווי, וכך נבחר שוב מר שמעון לקגווי לראש הקהלה כפי שהבטיח לו רבנו. אז נפל פחד על כל בני ועד הקהלה, בראותם שהם טעו במחשבתם להוציא את האיש הנכון והטוב מקהלתם. לאחר בחירתו הגיע שמעון אל רבנו והודה לו על הפל, ורבנו ברכו שוב בהצלחה מרבה.

פעם בקר רבנו בעיר תמוסנת, אבל בהגיעו לעיר לא הלך כדרךו להתאכסן בביתו של ראש הקהלה מר שמעון לקגווי ז"ל, אלא הלך בתחלה להתאכסן בביתו של יהודי עני, כיון שלא רצה רבנו לגלות את עצמו שבא לעיר, כי היה בורח מן הכבוד, ולכן העדיף להתאכסן בבית קטן אצל יהודי עני, כך שאף אחד לא ידע עליו. ואולם, מן השמים גלוהו לרבנו. אותו יהודי עני התגורר ברחוב אפל מאוד שבכלל לא היה מואר, ואף גם בביתו של העני דלק רק נר אחד קטן, ואולם, כשנכנס רבנו לבית אותו העני, נהיה לפתע אור גדול בבית, עד שהאור התנוצץ ונראה עד הרחוב.

באותה שעה הלכו ראש הקהלה מר שמעון לקגווי ורעייתו לביתם, ובעברם קרוב לאותו רחוב בו התאכסן רבנו ראו אור גדול דרך החלון ונתפלאו מאוד על כך שברחוב העניים יש אור כל כך גדול. אמר שמעון לאשתו בואי נתקרב לראות מה מקור האור. כאשר התקרבו, ראו דרך החלון את רבנו אביר יעקב זע"א יושב בבית. אז הבינו מה גרם לאור הגדול בבית. שמעון, שהפיר היטב את רבנו, נכנס לבית ובקש מרבנו והפציר בו מאוד שיסור לביתו, "שכן בבית", אמר לרבנו, "היה לרב יותר נוח מאשר בבית קטן זה". נענה רבנו לבקשתו משום כבודו כראש הקהלה, ויצא לדרך עם שמעון ללכת לביתו, אצלו התאכסן רבנו כמה ימים.

באותם ימים, בהם התאכסן רבנו בבית שמעון לקגווי, היו אמורות להתקיים בחירות חדשות כדי לקבוע מי יהיה ראש הקהלה הבא, שכן כל תקופת זמן נערכו בחירות כאלו. אמנם מידענו מר שמעון לקגווי היה איש צדיק וטוב לכל בני הקהלה, אך חברי הועד הקהלתי אמרו ביניהם:

קדושת יעקב

בעל תשובה צריך להחזיק בתורה בכל עת

חדשה בכל יום ויום, לעמת תקף היצר הרע שגם הוא מתגבר כנזכר וכו', לשכר חמתו וגבורתו באש דת וכו', וזהו יבוער עליה הכהן עצים בבקר בבקר זה לעמת זה וכו'.

וכן לקיים המצוות דאורייתא ודרבנן

וערף עליה העלה זהו לעמת קיום המצוות, כרמוז בתבנת העלה וכו', אחר ידיעת הלמוד כהלכתו כשלתן ערוך, כההיא אשר תשים לפניך וכו' (שמות כא א), וזהו 'וערף' דיקא וכו', וכנזכר שאין בור ירא חטא וכו'. 'הקטיר עליה חלבי השלמים', זה גם כן לעמת שגיות מדברי סופרים וגדרים וסגים של החכמים המרבים שלום לכל ישראל, כההיא אל תקרי בניך וכו' (ברכות סד). גם לשון הקטרה כההיא חביבין דברי סופרים וכו'. גם 'הקטיר עליה חלבי השלמים' אחרי תורה לשמה וקיום מצוותיה וכו'. גם לרבות לפני משורת הדין, כההיא 'ועשית הישר והטוב' וכו' (דברים י יח), וזהו 'חלבי השלמים' וכו'. גם לרבות 'חלבי השלמים' רב שלומות שנעשו בין אבינו שבשמים לבין השבים בתשובתם הרמחה, כההיא 'שלום שלום לחוק ולקרוב' וכו' (ישעיהו לו יט), שזהו חלב המבחר והמקטר לפניו יתברך יותר מן הכל, כידוע מזהר הקדוש גדל ושבח מעלת הרודף החיבים להחזירם טובים וכו'.

(פתח האורל)

והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר וערף עליה העלה והקטיר עליה חלבי השלמים (ו ה).

שהוא גם כן על דרך הרמז לעיל וכו', בדרך אם אפשר הכל כאשר לכל וכו', והינו לומר שלעמת זה גם כן בעלי תשובה הנזכרים, להם נאה ונאה להחזיק תמיד בתורה לשמה כל היום וכל הלילה, כמצותה על פסוק (יהושע א ח) 'והגית בו יומם ולילה וכו', סמא דחיי (שבת פח) דכלא בה. שגם לרבות כההיא דאוגני מגינא ואצולי מצילא (סוטה כא), גם וכו' בראתי יצר הרע וכו' (קידושין ג). וכן לעמת ההיא דאמרו (סוכה גב) בכל יום ויום יצרו של אדם מתגבר עליו וכו'. גם כן כמו שאמר הפסוק (דברים ו ו) 'היום על לבבך שהתירה דומה בעיניך בכל יום כחדשה וכו' (ספרי ואתחנן פ"ח). שלעמת גם כן אתי שפיר אל תאמן בעצמך עד יום מותך וכו' (אבות פ"ב מ"ד). ומה גם לא המדרש הוא העקר וכו' (אבות פ"א מ"ז), גדול התלמוד וכו' (קידושין ט), שאין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד וכו' (אבות פ"ב מ"ה). וזהו 'והאש על המזבח תוקד בו', שגם כן אתה עתה בעל תשובה לעמתה תעשה כן באשדת היא התורה, שמפחה זובח ליצר הרע, שגם לרבות שרפתו מנה ובה וכו', וזהו 'תוקד בו' ביצרך וכו', לא תכבה יומם ולילה כמצותה כנזכר וכו'. שעוד בה גם כן יבוער עליה הפהן רבן של בעלי תשובה, הבערה